

Aika: 4.2.2021 kello 12–15.55.

Paikka:

Liity Microsoft Teams -kokoukseen

Tuomas Aikkila	Peruspalvelukuntayhtymä Selänne
Raija Fors	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Päivi Heinonen	Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä
Kirsi Kangas	Kuusamon kaupunki
Anna Katajala	Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysturvayhdistys
Kaisa Kostamo-Pääkkö	Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Jaana Laitinen	Työterveyslaitos
Marjukka Manninen	Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä
Helena Cajan	Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
Anita Ohtamaa	Kalajoki Akatemia
Aini Ojala	Oulun ammattikorkeakoulu Oy
Jarmo Paloniemi	Koulutuskuntayhtymä OSAO
Leena Pimper-Koivisto, pj	Oulunkaari
Elina Pikkuaho-Ruonala	Oulun yliopisto
Riitta Pitkänen	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Sanna Salmela	Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Nina Savolainen	Ylivieskan kaupunki
Erkki Seitajärvi	Haapavesi
Auli Suorsa	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Arja Sutela	Nuorten Ystävät ry
Ilpo Tapaninen	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Arto Willman	Oulun kaupunki
Aada Vihanta	HYMY-hanke
Heli Suuronen	HYMY-hanke
Tiina Ristikari	ITLA

1. Avaus ja läsnäolijat

Leena Pimper-Koivisto, hyvinvoinnin yhteistyöryhmän puheenjohtaja

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12. Sihteeri totesi läsnäolijat.

Leena antoi avauksen yhteydessä POPsote-hankkeen tilannekatsauksen. Rekrytoitien osalta kaikki hankekoordinaattorit ja projektipäälliköt ovat aloittaneet. Alueiden rekrytoinnit pääosin tehty. Rakennehankkeen rekrytoinnit pääosin tehty.

Hanketyö etenee pääosin suunnitelman mukaisesti. Sairaanhoitopiirin hallitus on päättänyt, ettei rakennehankkeen omarahoitusta laskuteta kunnilta. Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen uusi haku on tammi-helmikuussa 2021. Haettavissa samansuuruinen avustus. Sama hakija, hakemus kytketään nykyiseen hankkeeseen. Leena esitteli poimintoja raporteista, mm. Mielen terveys- ja päihdepalvelut. Tutustua voi tarkemmin Leenan esittelydioista, jotka ovat pöytäkirjan liitteenä.

Sote-palvelustrategian osalta työ on lähtenyt hyvin liikkeelle. Työpajoissa ollut loka-joulukuussa noin 250 osallistujaa. Esittelytilaisuuksia on toteutettu tähän saakka noin 60.

Alueen sote-johtoryhmistä tavattu lähes kaikki. Toimielinkierros etenee suunnitelmien mukaan. Alueellinen tilannekuva on valmistunut. Työn etenemisestä ja sisällöllisen työn tarkentamisesta keväällä 2021 on tarpeen käydä keskustelua poliittisen johdon tasolla. Nyt keskitytään strategiaan kärkiin, ei mennä toimeenpanotasolle.

Päätös: Puheenjohtaja Leena Pimper-Koivisto avasi kokouksen klo 12.00.
Todettiin läsnäolijat. Merkittiin POPsote-hankkeen tilannekatsaus tiedoksi.

2. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus, työjärjestyksen hyväksyminen

Päätös: Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi. Hyväksyttiin työjärjestys lisäksi, että muissa asioissa Helena Cajan (TET) esittelee TE-palvelustrategian ja toimeenpanosuunnitelman laadinnan.

3. Harrastamisen Suomen malli
kehitysjohtaja Tiina Ristikari, Itsenäisyyden juhluvuoden lasten säätiö

Tiina esitteli itsensä. Hän vastaa säätiön innovaatiotoiminnasta. Tiina on ollut mukana työryhmässä, joka valmisti esitystä mallille. Ensimmäinen pilottivaihe on käynnistynyt. Tavoitteena on tukea lasten ja nuorten mieleistä harrastamista koulupäivän yhteydessä. Tiina esitteli myös lapsistrategian korona-työryhmän suosituksia hallitukselle. Vapaa-ajan asiat ovat keskeisiä. Taustalla Islannin malli, jossa erityisesti päihdeongelmat on tunnustettu haaste. Tavoitteena on avata koulut uusille toimijoille. Tavoitteena on, että toiminta perustuu lasten ja nuorten kuulemiseen.

Aluehallintovirastot ovat myöntäneet valtakunnallisesti 6,4 miljoonaa euroa avustusta Suomen mallin pilotin toteuttamiseen. 112 kuntaa, yli 1 000 koulua ja yli 200 000 oppilasta. Pohjois-Pohjanmaan kunnat ovat hyvin mukana (649 000 €). Harrastusmahdollisuuksia valitessa on kuultu lasten ja nuorten toiveita harrastussisällöistä. Kevätlukukaudella 2021 tavoitteena on kerätä kokemuksia ja käytäntöjä, joiden pohjalta Suomen malli voidaan jatkossa vakiinnuttaa pysyväksi toiminnaksi kunnissa. Seuraava haku keväällä 2021. Tutkimustietoa on mielekkään vapaa-ajan merkityksestä nuorten hyvinvoinnille.

Palkitun (innovaatiokilpailu) Kaakkurin mallin taustalla Oulun kaupungin Kaakkurin palvelukeskittymän ja hyvinvointialueen päiväkotien, koulujen ja sosiaali- ja perhepalveluiden monialaisen verkostotyön yhteiskehittäminen. Mallissa luodaan ko. toimijoiden hallintorajat ylittävä verkostotyön toimintamalli, jonka avulla varmistetaan lapsen sujuva koulunkäynti ja vapaa-aika sekä tarvittavan tuen järjestäminen kehitysympäristöjen ja palveluiden toiminnallisena yhteistyönä. Monialaisen verkostotyön toimintamallissa hyödynnetään kaupungissa laajasti käyttöön otettua Lapset puheeksi-menetelmää josta saatavaa, lasten pärjävyyttä tukevaa tietoa käytetään muun hyvinvointitiedon ohella lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintojen järjestämisessä heti koulupäivän jälkeen.

Tiina kannusti kuntia hakemiseen ja totesi, että säätiö sparraa tarvittaessa hakemuksen valmistelussa. Tiinan esittelydiat ovat pöytäkirjan liitteenä.

Keskustelussa Arja Sutela nosti esiin yksityisten koulun aseman. Esimerkiksi Nuorten Ystäville on Muhoksella kaksi järjestön ylläpitämää peruskoulua (erityiskouluja, joilla oma opetuslupa). Todettiin, lapsen löytäessä koulun kautta harrastuksen, suojaa mutta myös kiinnittää kouluun. Arja tiedusteli onko viestintä mennyt ainoastaan kuntiin ja pitääkö

toimijan itse olla yhteydessä aluehallintovirastoon. Muhoksen kunnan yhteyshenkilön kanssa kannattaa keskustella, kuntien kautta menee. Erkki Seitajärvin kertoi kokemuksia Haapavedeltä. Toimijoina 4H, kirjasto, koulut ja nuorisotoimi. Ministeriön kysely taustalla. Ongelmaksi muodostui se, että olisi haluttu urheiluseuroja mukaan, mutta toimijat ovat töissä kun ajallisesti sidottu koulupäivän yhteyteen. Kaikilta osin ei ole mahdollista toteuttaa mitä haluttaisiin. Kuntien on mahdollista tehdä myös yhteinen hakemus. Toisaalta kuntayhteistyön esteenä on se, että toiminnan täytyy tapahtua koulussa tai koulun lähiympäristössä. Tiina totesi aluehallintovirastojen vetäneen hieman eri linjaa tulkintojen osalta.

Päätös: Merkittiin esittely ja käyty keskustelu tiedoksi.

4. Hyvinvointiympäristön tietopohjan mallintaminen ja hyvinvointijohtamisen kehittäminen projektipäällikkö Heli Suuronen, HYMY-hanke

HYMY-hanke on avaus uuden kunnan roolin mukaiseen monialaiseen hyvinvoinnin edistämiseen ja tietojohdantamiseen. Hankkeella vastataan Terveydenhuoltolaista tuleviin tavoitteisiin ja sote-uudistuksen jälkeiseen aikaan.

HYMY-hyvinvointiympäristön tietopohjan mallintaminen ja hyvinvointijohtamisen kehittäminen verkostohankkeen (2019-2021) tavoitteena on väestön terveyden- ja hyvinvoinnin edistäminen ja hyvinvointi ja terveyserojen kaventaminen kehittämällä kuntien hyvinvointijohtamisen tiedollista taustaa ja kuntien strategisia hyvinvointijohtamisen valmiuksia. Hankkeessa kehitetään rakennetun ympäristön indikaattoreja laajan hyvinvointikertomuksen laadintaan ja edistetään hyvinvointitiedon vaikuttavuutta MALPE-suunnittelussa. Hanke tuo yhteen eri toimialat pohtimaan kaupunkiympäristön kehittämistä niin kaupunki, kuin seututasollakin yli hallinnollisten siilojen. Verkostohankkeen jäsenet ovat Tampereen kaupunkiseutu, Lahden, Jyväskylän ja Kuopion kaupungit ja MAL-verkosto. Hankkeen on määrä kestää 2,5 vuotta ja se saa avustusta sosiaali- ja terveysministeriön (STM) myöntämästä määrärahasta.

Kaupunkisuunnittelussa elinympäristö nähdään usein kapeasti ympäristöterveyden näkökulmasta.

Poikkihallinnollinen yhteistyö ei aina toteudu toivotulla tavalla, tekninen sektori (maankäyttö-, liikenne ja infra) saattaa kokea ulkopuolisuutta. HVK:n tieto pääosin SOTE-sektorilta, kaupunkisuunnittelun, teknisen sektorin tieto usein ohutta.

Hyvinvointikertomuksen tietoa hyödynnetään hyvin vähän tai ei ollenkaan kaupunkisuunnittelussa. Käytössä on niukasti kuntien omia, paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin vastaavia mittareja vrt. terveydenhuoltolain henki – kunnat kuitenkin erilaisia koon, maantieteellisen sijainnin mukaan ja asiat joihin pitää tarttua vaihtelevat kunnittain. Tavoitteita ja toimenpiteitä hyvinvointisuunnitelmissa toisinaan vaikea erottaa. Tuottaa ongelmia hyvinvoinnin edistämisen onnistumisen arviointiin.

StrateGIS-paikkatietomenetelmä hyvinvointiympäristöjen mallintamiseen. Kuvaa ympäristön hyvinvointipotentiaalia, ei mittaa suoraan väestön hyvinvointia Rakennetun ympäristön hyvinvointitekijöitä voi tarkastella yhdessä väestötietojen kanssa. Mukaan voi liittää subjektiivista hyvinvointitietoa (pehmoGIS)

→ Vastaa kysymykseen missä ympäristön hyvinvointitekijät ovat suhteessa väestöön (ja eri väestöryhmiin) ja mihin meidän pitäisi kohdistaa investointeja?

Kriteerit laaditaan alueittain/kunnittain, koska alueetkin on erilaisia. Näin välittyy myös paikallinen näkemys hyvinvointiympäristöistä → vastaa kuntakohtaisten indikaattorien tarpeeseen.

Heli toi esille myös hyvinvoinnin edistämisen poliittisuuden, vaikuttaa myös indikaattoreiden valintaan. Ovatko kaikki kunnat sitoutuneet kestävän kehityksen periaatteisiin. Tarpeen myös pohtia hyvinvointisuunnittelun aikajännettä.

HYMY-hankkeessa jatkaa projektipäällikkönä maaliskuusta lähtien Aada Vihanta.

Helin esittelydiat ovat pöytäkirjan litteenä.

HYMY-hanke ja MAL-verkosto järjestävät Kävelyn ja pyöräilyn taloudellisten vaikutusten arviointi –webinaarin 24.2.2021 klo 12-15.15. Webinaarin ilmoittautuminen on auki 22.2. klo 12 saakka. Ilmoittaudu [LINKIN](#) kautta.

Päätös: Merkittiin esittely ja käyty keskustelu tiedoksi. Pohjois-Pohjanmaa ilmaisi tahtotilansa olla jatkokehityksessä ja -suunnittelussa mukana kumppanina.

5. Mielen terveyden edistäminen osana kunnan hyvinvointia
ylitarkastaja Raija Fors, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Raija toimii MIEPÄVÄKI-työryhmän puheenjohtajana.

WHO:n määritelmän (2013) mukaan mielen terveys on hyvinvoinnin tila, jossa ihminen pystyy näkemään omat kykynsä ja selviytymään elämään kuuluvissa haasteissa sekä työskentelemään ja ottamaan osaa yhteisönsä toimintaan. Mielen hyvinvointi, psyykinen hyvinvointi ja positiivinen mielen terveys ovat mielen terveyden myönteistä ulottuvuutta kuvaavia synonyymeja. Korostamalla mielen terveyden positiivista ulottuvuutta painotetaan sitä, että mielen terveys on jotain muuta kuin sairauden puuttumista.

Raija esitteli mielen terveytilannetta Pohjois-Pohjanmaalla ennen koronaa tilastojen valossa. Nuorten mielen hyvinvointi on keskeinen asia. Koronaepidemia näkyy mielen terveyspalveluissa – tarve lisääntynyt. Koronan myötä uhkana on, että mielen terveysongelmat tulevat lisääntymään entisestään. Korjaavien toimien lisäksi tarvitaan yksilön ja yhteisön suojaavien tekijöiden tunnistamista ja niiden vahvistamista. Korona on vauhdittanut elin- ja toimintaympäristöjen muutosta ja tuonut lisää ennakoimattomuutta. Tarvitsemme sopeutumisen- ja palautumiskykyä sekä kykyä epävarmuuden sietämiseen ja sen käsittelemiseen. Tulevaisuus näyttää aiempaa epävarmemmalta, mutta myös avoimemmalta.

Sanna toi esille tuoreita, maakuntakohtaisia tilastotietoja teemaan liittyen: terveytemme.fi/finsote/korona2020/profiili/atlashtml

Päätös: Merkittiin esittely ja käyty keskustelu tiedoksi.

6. POPsote-hankkeen tilannekatsaukset
POPlapen tilannekatsaus: projektikoordinaattori Leena Mämmi-Laukka, POPsote

Hyte-tilannekatsaus: erikoissuunnittelija/projektipäällikkö Sanna Salmela,
PPSHP/POPsoite

POPsoitessa on linjattu, että HYR toimii LNP-kokonaisuuden ohjausryhmänä. Leena Mämmi-Laukka esittäytyi ja antoi kokonaisuudesta tilannekatsauksen.

Kehittämishjelmakokonaisuuden tavoitteena on Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden painopisteen siirtäminen varhaisempaan tukeen sekä lasten ja nuorten kehitysympäristöön. Toimenpiteinä perhekeskustoiminnan maakunnallinen yhdenmukaistaminen, toimintamallien luominen palveluohjaukselle ja erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä osaamisen vahvistaminen.

Kehittämishjelman budjetti vuosille 2020-2021 on 1 225 000€. Kehittämishjelmatyö liittyy kaikkiin Tulevaisuuden soite-keskus-hankkeen kehittämishjelmiin, rakennehankkeen kokonaisuuksiin, YTA-alueen lastensuojeluhankkeeseen ja valtakunnalliseen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden sekä sosiaalihuollon kehittämistyöhön. Kehittämishjelmalla on oma sparrausryhmä. Kehittämishjelmalla on projektikoordinaattori ja alueellinen kehittäjäverkosto. Yhteistyötä tehdään eri alueiden sidosryhmien sekä hankkeiden kanssa. Työtä ohjaa POPsoitehankkeen johto ja toimielimet. Aiempaa kehittämistyötä jatketaan ja syvennetään sekä toimintoja yhdenmukaistetaan.

Maakunnallinen koulutussuunnitelma valmistuu helmikuun alussa, laaditaan alueittain koulutustarpeisiin liittyvä suunnitelma. Asiakaskokemuskyselyn rakentaminen menossa, valmis helmikuun aikana. Valtakunnallinen perhekeskusverkosto → sivistysedustus lisätty (Pop: Oulusta Arto Willman, varalla Pirjo Koret). Alueellisen perhekeskusverkoston kokoaminen 2/21 → rytmitys ja sisältö valtakunnallisen mukaisesti, hyvien käytänteiden jakaminen, teemallisuus perhekeskustyön sisältöjen mukaisesti. Maakunnallinen LAPE-ryhmä = osana Pohjois-Pohjanmaan liiton HYR-työryhmää → maakunnallisen perhekeskustyön toimintasuunnitelma (tulee olla valmis 12/22). Sähköinen perhekeskus: työ on valtakunnallisesti käynnistynyt tammikuussa 2021. LAPE-starttiseminaari 19.3. klo 12-15.30.

Leenan esittelydiat ovat pöytäkirjan liitteenä.

Keskustelussa nousi esille kysymys aiemman valmistelun paikallisista LAPE-ryhmistä ja niiden toimivuudesta. Kunnissa pääsääntöisesti toimii, on kylläkin kuntia joissa ei ole strategista ohjauksen paikkaa.

LNP-kokonaisuus HYR:n kokouksissa vakiopykälänä, katsaus toimintaan. HYR:lle mahdollisesti teemaan liittyvää työpajatyöskentelyä kevään aikana.

Todettiin että työ on hyvää jatketta Kaste-hankkeille ja edellisen hallituskauden LAPE-hankkeelle. Toivottiin, että Raijan vahvasti esille nostama väkivalta-asia ja lasten sekä nuorten kohtaama kaltoinkohtelu nostetaan myös LNP-työssä vahvemmin esille. Todettiin järjestöissä olevan vahvaa väkivaltaosaamista, samoin eroauttamiseen liittyvää osaamista.

Todettiin, että väkivalta-teemaan on rakenteita olemassa (MIEPÄVÄKI), samoin HYTE-osahankkeella vahva liittymäpinta. Myös hyviä käytäntöjä, muiden muassa Turvakymppi.

Sanna kertoi POPhyten ajankohtaisista asioista. Kuntien hyvinvointijohtamisen ja maakunnallisen tuen vuosikelloa valmistellaan valtuustokaudelle 2021-2025. Myös hyvinvoinnin teemaverkostoilta on pyydetty omat vuosikellot. Kuluvana vuonna yli puolet Pohjois-Pohjanmaan kunista tekee laajan hyvinvointikertomuksen. Teemakohtaiset tukipaketit valmistumassa kunnille, sote-palveluille ym. Julkaisutilaisuuksia suunnitellaan. Nivalasta hyvä esimerkki ihmislähtöisyydestä hyvinvointisuunnitelmassa.

POPsojen hyte-osahankkeen rekrytoinnit tehty. Alueelliset vastuut. Tavoitteet ovat tiivistyneet kuuteen työpakettiin. Hyvinvointikysely pohjoispohjalaisille toukokuussa 2021 yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja yhdistysten kanssa
→ POP-hyvinvointikertomukseen/suunnitelmaan asiantuntijatiedon rinnalle.

Sanna kertoi myös yhteistyön tilanteesta kuntien hyvinvointiryhmien kanssa. Hyte-asiantuntijat laatineet tsekkauslistan kuntien hyvinvointijohtamisesta. Suunnitteilla myös hyvien toimintamallien esimerkinomainen listaus hyvinvointikertomustyötä ajatellen. Oulunkaaren alueella pilotoidaan alueellista kuntien ja sote-keskusten yhteistä hyvinvointiryhmää → alueellista yhteistyötä tarve lisätä muuallakin. Sanna kertoi myös järjestö- ja yhdistysyhteistyöhön liittyvistä tavoitteista. Tulossa Sote-keskusten ja kuntien järjestöyhdyshenkilöiden tapaamiset keväällä 2021.

Sanna esitti kysymyksen, jos lait menevät läpi ja hyvinvointialuetta aletaan valmistella, mikä on hyten rooli ja asema. Kirjattu tämä tehtävä sote-palvelustrategian tiekarttaan hyteen liittyen, mutta ei ole varsinaisesti hyte-osahankkeen tehtävä. Osahanke voisi tukea asiaa.

Puheenjohtaja totesi, ettei kysymykseen ole vielä tässä vaiheessa yksiselitteistä vastausta. Oulunkaaren pilotti liittyy, keskustelu kuntien ja sotekeskusten välillä hyvä asia.

Päätös: Merkittiin esittelyt tiedoksi.

7. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma: työsuunnitelma suunnittelupäällikkö Ilpo Tapaninen, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Ilpo Tapaninen esitteli asian.

Työsuunnitelma:

- Joulukuu 2020: Suunnittelutyön aloitus
- Tammi-helmikuu 2021: Nykytila-analyysi ja alustavat kärkimittarit
- Helmikuu 2021: HYR hyväksyy työsuunnitelman
- Helmi-maaliskuu 2021: Tulevaisuuden muutosvoimat - visio ja missio sekä ilmiöt (valinnat) ja tavoitetasot
- Maaliskuu-huhtikuu 2021: 1. strategiset päämäärät, 2. kriittiset menestystekijät ja 3. tavoitteet (alustavat)
- Toukokuu 2021: HYR käsittely (vk 18) (raporttirakenneluonnos ja alustava sisältö)
- Toukokuu 2021: Käsittely maakuntahallituksessa (17.5.) yhdessä makon kanssa
- Kesäkuu 2021: Sisällön tuottaminen jatkuu
- Elokuu-syyskuu 2021: Toiminta- (hyvinvointiekosysteemin kuvaus) ja ohjausmallin määrittäminen, kärkihankkeet
- Elo-syyskuu: HYR käsittely
- Syyskuu 2021: Maakuntahallitus (yhdessä makon kanssa)
- Lokakuu 2021: Julkistaminen hyvinvointifoorumissa Kuusamossa

- Hyvinvointikysely pohjoispohjalaisille toukokuussa 2021 yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja yhdistysten kanssa
→ POP-hyvinvointikertomukseen asiantuntijatiedon rinnalle

Päätös: Hyväksyttiin työsuunnitelma.

8. Muut asiat ja seuraavat kokoukset

Helena esitteli TE-palvelustrategian toimeenpanon suunnitelmaluonnosta (POPEly ja TE-toimisto laativat 28.2. mennessä). TE-toimisto toivoo yhteistyöryhmän palautetta siihen. Materiaali on pöytäkirjan liitteenä.

Keskustelussa todettiin, että on hyvä että viranomaispalveluitten asemaa on vahvistettu ja täsmennetty. Kumppanuusnäkökulmaa pidettiin kannatettavana. Samoin kehittämisyhtiöyhteistyötä sekä vaikuttavuusinvestointiteemaa. Osatyökykyiset kehittämiskohteena on tärkeä. Muistutettiin maakunnallisesta ennakointiverkostosta, joka alkaa tekemään toimialakohtaista määrällistä ennakointityötä.

Palautetta voitte lähettää:
maire.maki@te-toimisto.fi
tiina.palosaari@te-toimisto.fi
helena.cajan@te-toimisto.fi

Päätös: Merkittiin esittely ja evästys tiedoksi. Päätettiin lähettää aluesuunnitelmaluonnos yhteistyöryhmälle kommentointia varten. Seuraava kokous päätettiin pitää 6.5.2021 klo 12-16.

9. Kokouksen päättäminen

Päätös: Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.55.

